STICUSA
KNIPSELKRANT 101

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN 28/10 -85

TENTOONSTELLING BATIKWERK IN MUSEUM

Afgelopen zaterdagavond vond in het Curacaos Museum de opening plaats van de batiktentoonstelling van mevrouw Gladys Morkos, Costaricaanse van geboorte, maar al 33 jaar woonachtig op ons land. In het verleden heeft zij in Costa Rica geëxposeerd in kleine galeries en bij haar thuis. In die tijd maakte zij olie-, aquarelschilderijen en litho's.

In 1982 volgde mevrouw Morkos een korte cursus batikken bij Rachiv Kauchiv (professor, moet ik van mevrouw zeggen), die exposeerde in het Holiday Beach Hotel.

NIET OOSTERS

De batikschilderijen die thans in het museum te zien zijn kwamen tot stand in iets meer dan een jaar, 32 stuks in totaal. Het zijn, om meerdere redenen, geen gewone batikvoorstellingen zoals we die kennen uit de Oost-Indische geschiedenis. Daar zijn het vooral de ingewikkelde, vaak traditioneel vaststaande patronen waarmee de stof versierd wordt, mevrouw Morkos heeft gekozen voor het maken van voornamelijk Curacaose onderwerpen; landhuizen, planten en bomen van de Antillen, dieren, de huisjes op Berg Altena en dergelijke. Slechts op enkele batikschilderijen vond ik iets terug van haar Midden-Amerikaanse achtergrond: "indian masks", nr. 12, bijvoorbeeld.

Ook in de wijze waarop het batikwerk tentoongesteld is, volgt zij niet de "wetten" van de batik: allen waren achter glas opgehangen, zodat de specifieke ervaring van de stof te kunnen zien wegviel. Dit is echter in ons klimaat nodig, volgens mevrouw Morkos, om bederf tegen te gaan. Begrijpelijk, maar jammer is het wel dat, althans voor de duur van de expositie, de werken niet in hun typerende waarde getoond werden. Batik is immers de kunst van het stof versieren.

AARZELING

Ik treuzel met het ter zake komen: is het getoonde werk mooi, of interessant? Hoe is het kleurgebruik?

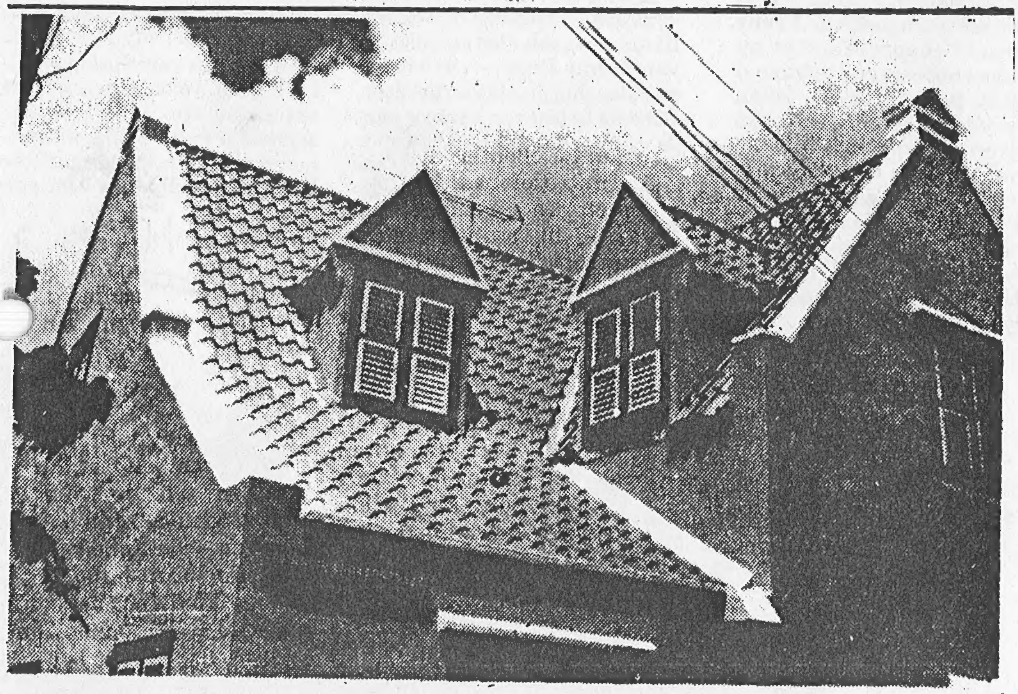
Ik wil, wellicht ten overvloede, vooropstellen dat een recensent altijd een persóónlijke mening geeft en dat anderen een volstrekt andere opvatting over het getoonde kunnen hebben.

Van de 32 batikwerken zijn er zeker enkele die, zowel qua kleurgebruik als toegepaste techniek zeer de moeite waard zijn om te gaan zien.

De subtiele kleurschakeringen die batik zo "spannend" kunnen

vervolg p. 2

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN MAANDAG 28 OKTOBER 1985

WILLEMSTAD -- De werkzaamheden aan het "Vierstegenplan" te Otrabanda zijn in de maand september 1985 zover afgerond dat het werk aan de opdrachtgever, de Stichting Monumentenzorg, kon worden opgeleverd. Het werk is officieel gestart per 12 februari 1985, door het aannemersbedrijf Monumentenherstel. De direktie en bouwtoezicht is gevoerd door het architectenbureau 'Plan D2." De restauratie van de vijf wooneenheden is mogelijk gemaakt door de zeer gewaardeerde steun en hulp, zowel financieel als moreel, van de Maduro & Curiel's Bank.

De eerste bewoners hebben inmiddels hun huis betrokken. Op de foto een impressie van de huisjes na de restauratie. Op 4 oktober j.l. vond ten huize van de Fam. Simon, die in de van Dijksteeg nr. 1 gaat wonen, een slotreceptie plaats voor genodigden waarbij de suksesvolle afronding van deze restauratie werd gevierd en men in staat werd gesteld de huisjes van binnen te bekijken. Het ligt in de bedoeling van de initiatief-nemers, de Stichting Monumentenzorg en de Maduro & Curiel's bank, op korte termijn wederom met een dergelijke restauratie van een ander heel van Otrabanda te starten. De eerste plannen hiertoe worden binnenkort uitgewerkt.

Vervolg Batikwerk

maken komen naar voren in een werk als "old Zuikertuintje", ondanks het van slechts twee kleuren gebruik maken (bruin en oudroze). Er zijn echter ook onderwerpen, bijvoorbeeld de "fruit vendors" --en er zijn er meer-- die, zowel qua kleurgebruik als de techniek (ingevulde vlakken), ronduit niet mooi zijn.

De glasplaat versterkt dat tevens, het zouden net zo goed plakkaatverfschilderingen kunnen zijn-- en dan nog niet eens erg boeiende.

SELECTIE TOEPASSEN

De sleutel tot die zo wisselende kwaliteit ligt m.i. in het volgende: mevrouw Morkos heeft, toen zij aan het werk was voor deze expositie in heel korte tijd veel geproduceerd en veel geëxperimenteerd met het materiaal en haar onderwerpen. Dat is uiteraard prima! Bij die grote produktie in korte tijd is echter, denk ik, uit het oog verloren dat je soms ook afstand moet nemen tot het gemaakte en een selectie zou kunnen toepassen. Ik heb het gevoel dat alles, los of vast, tentoonstellingsrijp werd bevonden, terwijl dat niet het geval is. Als je, zoals mevrouw Morkos, zo enthousiast en vol inzet bezig bent heb je een positief-kritisch iemand nodig die je helpt bij het maken van die keuzes. Het Museum zou daarbij actievere functie kunnen vervullen.

Is daarmee de hele tentoonstelling niet goed? Nee, zeker niet. Er hangen wel degelijk mooie batikschilderijen. Als je je losmaakt van de traditionele batikwijze en openstelt voor een nieuwe benadering, voor een ander kleurgebruik en voor de Curacaose tafreeltjes van deze "grand old lady", is de kennismaking op zijn minst verrassend. De expositie is te bezichtigen tot 18 november.

Marjon Nederlof

28/10 -'85 AMIGOE

Eerste steen gelegd Arubaans gouverneurskantoor

Ged. Oduber: dat gouverneur Römer dit doet bewijst de vriendschap met de 5

ORANJESTAD — Voordat de gouverneur van de Nederlandse Antillen prof dr Rene Römer gistermiddag de eerste steen metselde voor het kantoor van gouverneur Felipe B. Tromp zei hij de uitnodiging gaarne aanvaard te hebben. "Anderzijds vervult het mij van enige weemoed omdat dit waarschijnlijk een van de laatste daden zal zijn die ik op Aruba zal verrichten als gouverneur van de Nederlandse Antillen, aldus gouverneur Römer, een afscheid wordt hiermee nog niet gemarkeerd maar het luidt dat afscheid wel in. En als het waar is dat "partir c'est mourir un peu" dan zou ik nu moeten zeggen "partir un peu, c'est mourir un petit peu". Nu zal het ook na 1 januari 1986 slechts om een "peu partir" gaan, vanwege het vaste voornemen binnen de samenwerkings- regeling elkaar waar nodig bij te staan en allerlei zaken die gezamenlijk beter behartigd kunnen worden ook samen te doen. Waarnemend gezaghebber Frans Wernet benadrukt dat er op Aruba voortdurend gebouwd wordt. Bouwen is een teken van vooruitgang, daarom blijven we bouwen. Gedeputeerde Nelson Oduber vond het feit dat de gouverneur de eerste steen wilde leggen een bewijs van de vriendschappelijke banden die tussen de Antillen van vijf en Aruba zullen blijven bestaan.

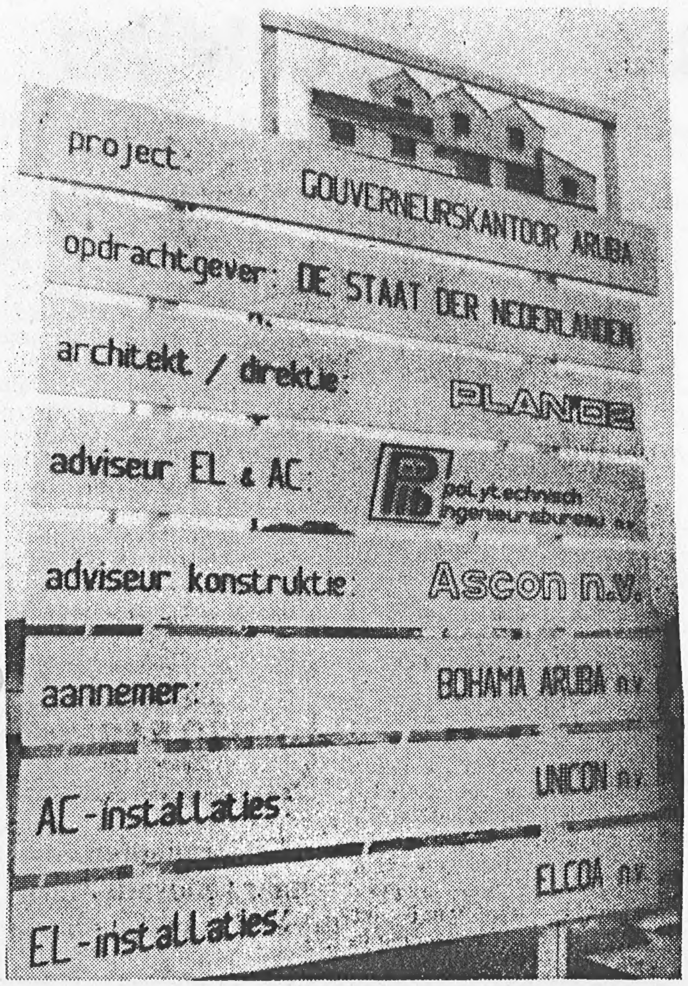
Tijdens een korte plechtigheid vond aan de voet van de Willem III toren—achter het standbeeld van Henny Eman — de eerste steenlegging plaats van het door Bohama te bouwen kantoor van de Arubaanse gouverneur, dat eind februari 1986 zal worden opgeleverd. Een grote groep autoriteiten onder wie gouverneur en mevrouw Römer, toekomend gouverneur F.B. Tromp en echtgenote, waarnemend gezaghebber Frans Wernet en echtgenote, de leden van de ministerraad, het voltallige Bestuurscollege, algemeen adviseur Betico Croes, leden van Staten en eilandsraad, vertegenwoordigers van politie en marine, oud- gezaghebber Pedro Bislip, waarnemend gevolmachtigd minister Remy Zaandam, die voor een

vervolg p. 3

ORANJESTAD — Als een vakman metselde gouverneur dr René Römer gistermiddag in Oranjestad de eerste steen voor het kantoor van zijn toekomstige collega Felipe Tromp (zie foto). Daarna onthulde hij het bord (zie foto) waarop ondermeer staat dat de Staat der Nederlanden opdrachtgever is (de eerste maal op Aruba) van het door Bohama Aruba te bouwen gouverneurskantoor.

Vervolg "eerste"-steen legging

week op Aruba verblijft in verband met enige projecten en vele anderen, woonden de plechtigheid bij.

De directeur van het kabinet van de toekomstige gouverneur van Aruba mr L.M. Hillen sprak woorden van welkom. "Het Arubaanse volk kan door dit gebeuren zien en voelen dat de aparte status nabij is en Nederland daarin bijdraagt, aldus de heer Hillen, die aankondigde dat 27 februari 1986 het gebouw kant en klaar zal zijn. Gedeputeerde Nelson Oduber ging als eerste spreker terug in de geschiedenis om tot deze belangrijke dag te komen. Hij wees erop dat gouverneur Römer, zes jaar nadat hij lid van de Koninkrijks- werkgroep was geweest, de eerste steen zou leggen voor het gouverneurskantoor op Aruba. Voor de Arubaanse bevolking is deze staatkundige ontwikkeling een proces naar zelfontwikkeling of sterker nog naar zelf- beschikking geworden. Hetgeen in de jaren dertig werd begonnen als een zelfstandigheids- drang groeide in ruim vijftig jaren uit tot een gedenkwaardig streven naar een eigen identiteit op velerlei punten. Hij haalde de woorden van gouverneur Römer aan, "dat Aruba op weg was naar een aparte plaats binnen het koninkrijk, op weg naar de onafhankelijkheid. Jammer vond gedeputeerde Oduber het dat een sociologische historische studie van de Arubaanse samenleving het daglicht nog niet heeft mogen zijn. Hij benadrukte "nog" omdat gouverneur Römer liet horen in vervlogen tijden een soortgelijke studie te hebben willen verrichten. Ged Oduber benadrukte daarna de belangrijke plaats die dit gebouw in de Arubaanse gemeenschap zal gaan innemen. In zijn slotwoord zei gedeputeerde Oduber "Het ligt in de lijn der verwachtingen dat per 1 januari aanstaande het contact tussen de beide landen op het niveau van gouverneur een traditie zal gaan worden. Uit een oogpunt van hetgeen reeds tussen de beide landen bewerkstelligd is is dit een logisch uitvloeisel. Hij hoopte dat ook spoedig de gouverneurs- woning op Aruba gestalte zal gaan krijgen.

Gezaghebber Wernet haalde eveneens de ontwikkelingen aan die Aruba op de weg naar status aparte brachten. Hij stelde met trots dat de eerste gouverneur van Aruba F.B. Tromp deel uitmaakte van de eerste eilandsraad en het eerste Bestuurscollege (UNA, -red).

Tenslotte wees gouverneur Römer erop dat dit gebouw wel vlak bij het gezaghebbers- kantoor komt te staan, maar het verschil tussen de gouverneur en de gezaghebber is veel groter dan deze kleine afstand doet vermoeden. Gouverneur Römer haalde aan dat het reglement van de gouverneur begint met te stellen dat de gouverneur de vertegenwoordiger is van de koning en in diens hoedanigheid het hoofd van de regering is, in dit geval van Aruba. Met deze omschrijving als richtsnoer zal de positie van de gouverneur geen problemen behoeven op te leveren. Uit deze positie- omschrijving volgt een reeks van verplichtingen voor de gouverneur maar evenzeer een reeks van verplichtingen jegens de gouverneur. Hij wenste de toekomstige gouverneur alle succes. "Inhoudelijk hebben wij het er al over gehad en ik stel me voor dat wij in de toekomst daar nog meer over van gedachten zullen wisselen. Wij zullen daarbij allebei voordeel van hebben. Na de steenlegging kwamen de gasten bijeen op het binnenplein van Fort Zoutman waarbij onder het genot van een borrel nog eens gezellig gepraat werd over deze belangrijke dag voor het land Aruba in wording.

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN
Dinsdag 29 oktober 1985

STANDARDISERING VAN HET PAPIAMENTO

ORANJESTAD - Bij Landsbesluit van 15 februari 1984 werd een commissie in het leven geroepen, die tot taak had de regering van advies te dienen omtrent de standardisering van het papiamento, waarbij onder standardisering ook verstaan werd het scheppen van nieuwe woorden. De commissie bestaat uit ten hoogste dertig leden, die bij Landsbesluit worden benoemd, en staat onder leiding van drs. Frank Martinus namens de Direkteur van het Departement van Onderwijs. Het Talenbureau verzorgt het secretariaat.

Inmiddels is de eerste lijst van de commissie met ongeveer 1000 woorden door de Regering bekrachtigd. Het betreft hier woorden, die gelijk zijn op Aruba, Bonaire en Curaçao. Het afgelopen weekeinde kwam de commissie op Aruba bijeen om te werken aan de standardisering van een tweede lijst, hetgeen evenwel aanzienlijk moeilijker zal zijn, aangezien nu ook woorden aan bod komen, die een verschillende betekenis hebben op de drie eilanden. Nu zal de commissie voor bepaalde begrippen een woord moeten standardiseren voor alle eilanden.

Opvallend is dat in de eerste woordenlijst uitsluitend de fonologische spelling werd gehanteerd, terwijl de commissie verschillende leden telt, die indertijd de etymologische spelling voor Aruba samenstelden. Opvallend is eveneens dat in het betreffende Landsbesluit niets voorkomt, dat duidt op een voorziening na het intreden van de status aparte.

AMIGOE
DINSDAG 29 OKTOBER 1985

Antilliaans bijbelgenootschap opent winkel-vertaalcentrum

WILLEMSTAD—Het Antilliaans Bijbelgenootschap opent op 1 november om half zes 's avonds aan de Gaitoweg 3 een nieuwe winkel / vertaalcentrum. Op twee november is er van tien tot een uur 's middags een open huis, waarbij boeken tegen speciale prijs verkocht worden.

Ingezonden

De klacht der verbeelding

Reactie op de ingezonden brief van Frank Martinus Arion dd. 11 oktober 1985.

met verbazing heb ik de reactie gelezen die Frank Martinus schreef op één artikel in een serie reisverhalen van mijn hand over de Nederlandse Antillen. Het gaat om het stuk waarin ik onder andere verslag heb gedaan van een ontmoeting met hem. Mijn verbazing komt voort uit het feit dat de vergelijkte toon van zijn reactie zo scherp contrasteert met mijn buitengewoon prettige herinneringen aan ons gesprek. Ik hoef de knop van de bandrecorder op mijn bureau maar om te draaien of daar klinkt weer het geruis van de zee, het getinkel van glazen en boven alles uit de schaterlach van Frank Martinus die de ene anecdote na de andere opdist — vrijwel direct krijg ik heimwee naar uw zonnige eiland.

De bandopname heeft mij geholpen om de woorden van Frank Martinus later correct weer te kunnen geven. Dat ik daarbij wel heb moeten selecteren zal ieder die de auteur kent, begri pen: hij is een zeer begaafd causeur.

Frank Martinus beschuldigt mij er in zijn reactie dan ook niet zozeer van dat ik hem woorden in de mond heb gelegd die ik niet kan hebben gehoord, nee, hij meent dat ik hem heb "gedwongen" zich met één van zijn romanfiguren te vereenzelvigen, vervolgens "omdat dat politiek het meest onschuldig lijkt" alleen over de sexuele gewoonten van deze figuur heb willen praten om hem tenslotte "volgens de roep van de Europese moraalmode" te kunnen veroordelen. Onzin.

In alle acht artikelen die ik over mijn reis naar de Antillen heb geschreven zijn persoonlijke belevenissen van de reiziger gecombineerd met verslagen van gesprekken die ik heb gevoerd. Dat Frank Martinus de beschrijving van een bezoek aan Campo Alegre nu opvat als een deel van een interview met hem, een deel dus van een stuk dat geheel om zijn persoon draait, is niet juist.

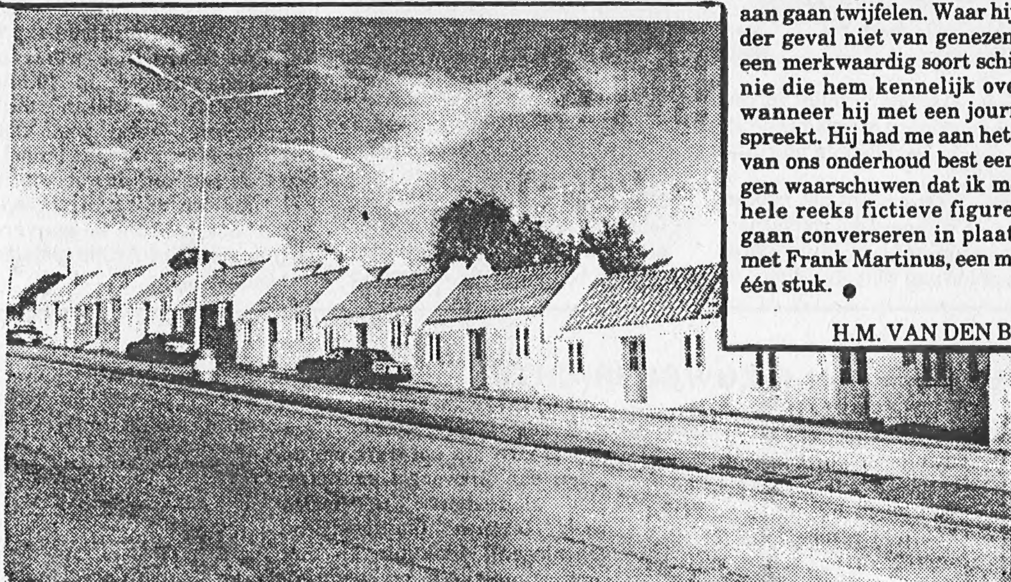
Maar dat ik het één op het ander heb laten aansluiten is natuurlijk niet toevallig. Niet alleen Frank Martinus maar ook Boeli van Leeuwen, Tip Marugg en Edward de Jongh laten in hun werk figuren in contact komen met prostituées. Daarbij is het opvallend dat er steeds zonder gemoraliseer over, bijvoorbeeld, Campo Alegre wordt geschreven. Opvallend, let wel, in Europese ogen. Ik had de indruk, ook uit gesprekken met Antillianen waarvan er één aan het begin van het gewraakte stuk is weergegeven, dat dit thema in de letterkunde iets te maken had met de verhouding tussen mannen en vrouwen op Curaçao. Ik heb speciaal Frank Martinus daarover aangesproken, omdat hij meer dan de andere drie auteurs over vrouwen heeft geschreven. In zi n boeken zijn het hoofdpersonen die gelijkwaardig aan de mannen zijn en één van die boeken is zelfs opgedragen aan "vrouwen met moed". Bovendien ziet Frank Martinus zich, als ik me niet vergis, als een *progressieve* Antilliaanse schrijver en in West—Europa is het de laatste jaren juist de progressieve vrouwenbeweging (waar ik overigens niet toe behoor) die fel tegen prostitutie ageert. Allemaal redenen die het interessant maken om juist hem om commentaar te vragen.

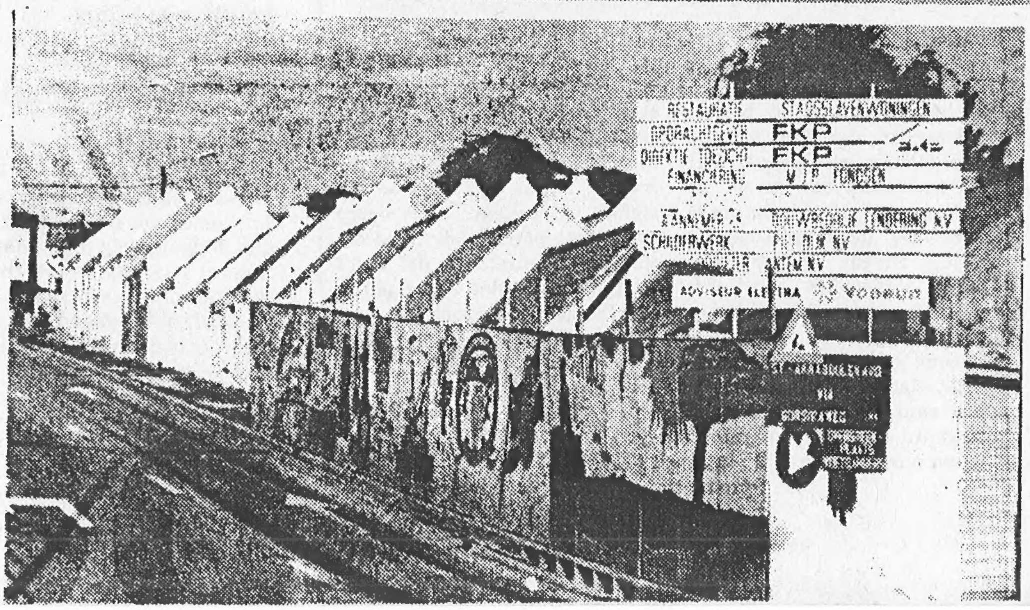
Dat had hij overigens best mogen weigeren. Voor het feit dat hij dat niet deed, was ik hem uiteraard dankbaar. Helaas wist ik niet dat hij bij het vertellen van zijn openhartige verhalen het hoofd van één van zijn romanfiguren had opgezet. Daartoe gedwongen heb ik hem zeker niet — hoe zou ik dat kunnen? De naam 'Boeboe Fiel' komt zelfs in het hele artikel niet voor. Even later blijkt Frank Martinus overigens in de huid van Janchi Pau te zitten — wederom niet op mijn verzoek. Ook Janchi Pau was door mij niet aan de orde gesteld. Zoveel benul van feit en fictie heb ik nog wel, dat ik schrijver en romanfiguur uit elkaar weet te houden. Frank Martinus heeft daar jammer genoeg meer moeite mee.

Door alle gedoe over Campo Alegre lijkt het, alsof dit het enige is geweest dat in de weergave van het gesprek met Frank Martinus is terecht gekomen. Dat is niet zo. De lezer vindt ook passages over het Papiamentu, over sociale ongelijkheid, over Cola Debrot en over schrijven in het algemeen. Dat bij dat laatste vooral *Dubbelspel* aan de orde kwam, heeft twee redenen. De ene is, dat ik het persoonlijk nog steeds zijn m[eest] geslaagde boek vind. De tweede, dat het de enige van zijn drie romans is, die op Curaçao speelt. En over Curaçao ging het nu net in mijn artikel.

"Boeboe Fiel heeft mij van veel schijnheiligheid genezen", schrijft Frank Martinus. Na het lezen van zijn reactie ben ik daaraan gaan twijfelen. Waar hij in ieder geval niet van genezen is, is een merkwaardig soort schizofrenie die hem kennelijk overvalt wanneer hij met een journalist spreekt. Hij had me aan het begin van ons onderhoud best eens mogen waarschuwen dat ik met een hele reeks fictieve figuren zou gaan converseren in plaats van met Frank Martinus, een man uit één stuk. ●

H.M. VAN DEN BRINK

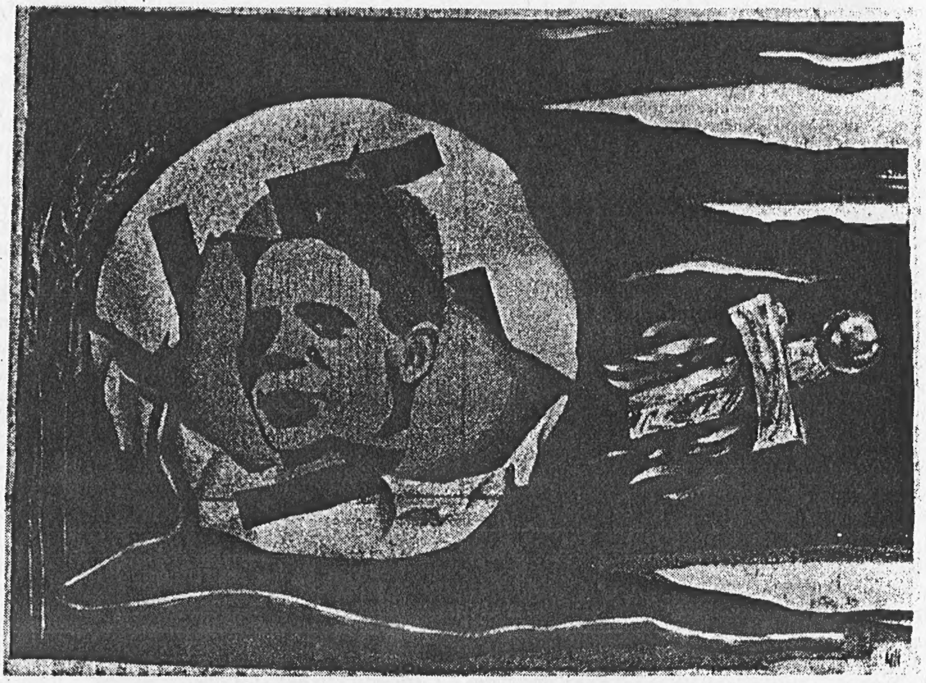
De Beurs

Woensdag 30 oktober 1985

WILLEMSTAD – De zogeheten stadsslaven-woningen te Berg Altena zin voor een deel gerestaureerd. Het bood allemaal direkt een fleurige aanblik (foto boven). Intussen wordt verder gewerkt aan de restauratie van de andere woningen, die langs de weg van Berg Altena liggen (foto onder).

ÑAPA
AMIGOE
Weekend Bijlage
VRIJDAG
1 NOVEMBER 1985

Boy, een Antilliaanse jongen in het Nederlands verzet

Het door Giolina Henriquez ontworpen omslag voor het boek Boy toont een door haar vervaardigd schilderij dat na overleg met de auteur tot stand is gekomen.
Het lint van het verzets- herdenkingskruis slingert om een door het verzet aan flarden gescheurde hakenkruis-vlag, waarin het gezicht van Boy Ecury in negatief is geschilderd, omdat hij niet meer leeft.
Zwaard en vuur beelden zuivering uit. Toen Ted Schouten op de Waalsdorpervlakte liep waar Boy, zoals zovele anderen, is gefusilleerd, vielen hem de uitgestrektheid, de stilte en de halmen van het taaie helmgras op die in de harde wind bogen zonder dat er één brak. De drie halmen duiden deze geesteshouding aan, die Boy en de twee kameraden die tegelijk met hem geëxecuteerd werden, vertegenwoordigden.

Op 6 november zal het 41 jaar geleden zijn dat de Arubaanse 22-jarige jongeman Boy Ecury door de nazi's werd geëxecuteerd wegens zijn aandeel in het Nederlandse verzet.

Zijn neef Ted Schouten publiceerde over zijn oom bij Charuba een boek: *Boy, een Antilliaanse jongen in het Nederlandse verzet,* dat 8 november op Aruba en 9 november op Curaçao officieel zal worden aangeboden..

Na een korte inleiding over de aanleiding tot het onderzoek beschrijft Schouten het leven van S.J.A. Ecury en de familie- geschiedenis in zeven hoofdstukken, waarbij de nadruk valt op de verzets- activiteiten in de Tweede Wereldoorlog en vooral de rol van Boy daarin in de laatste weken voor zijn executie.

In een korte toegift 'Nadere informatie' beschrijft Schouten wat er na de dood van Boy Ecury nog over hem bekend is: de persoonlijke brief die Koningin Wilhelmina aan de ouders van Boy schreef; de gegevens van de opgravingsdienst die het lijk identificeerde; het Comité Oorlogsheld Boy Ecury op Aruba.

Maar de hoofdmoot van het boek wordt gevormd door het leven van Boy: zijn jeugd op Aruba en zijn familie, zijn studie in Nederland, het oorlogsgebeuren en Boys rol in het verzet die tot zijn executie leidde nadat hij verraden werd.

Schoutens studie is voorzien van een uitgebreid notenapparaat waaruit de uitvoerige documentatie blijkt, en een bibliografie.

Het boek ontleent daarnaast zijn waarde aan het beeldmateriaal, omdat er een honderdtal foto's omtrent Boy is opgenomen.

Zo levert dit boek in woord en beeld een bijdrage tot de kennis van de persoon Boy Ecury, maar ook is het een tijdsdocument van een voorbije periode over hoe Antillianen in Nederland leefden vóór de Tweede Wereldoorlog, over de rol van een Antilliaan in die oorlog en de gevoelens van Antillianen tegenover het moederland in de koloniale tijd.

Ñapa-medewerker Wim Rutgers las het boek en sprak met de auteur.

In het huis van de familie Ecury aan de Schelpstraat stond vroeger een kamferkist waarover de heer des huizes Segundo Nicasio (Dundun) met strengheid waakte. Als de kinderen of kleinkinderen zelfs maar in de buurt ervan kwamen, werden ze al met een blik gewaarschuwd daar weg te blijven. Zelfs zijn vrouw Annie was niet op de hoogte van alles wat er zich in de met geheimzinnigheid omgeven kist bevond. Ook na de dood van grootvader Ecury bleef de kist dicht, herinnert zich zijn kleinzoon Ted Schouten.

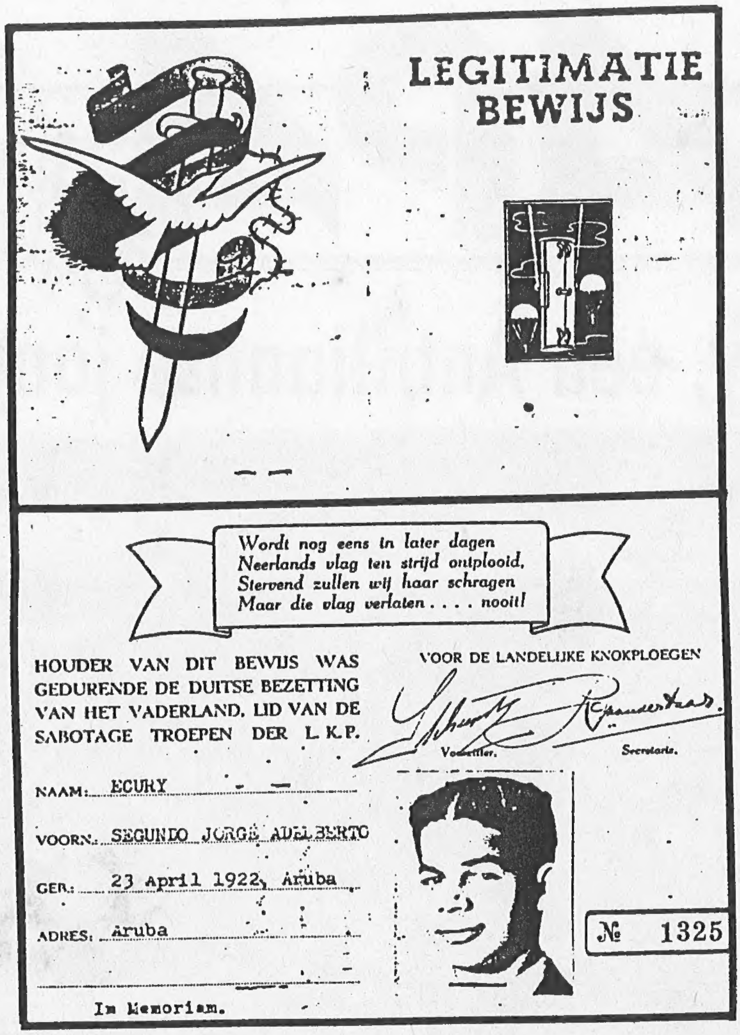
„Pas toen mijn beide grootvaders gestorven waren, vertelde de oude 'yaya' Carmen Gonzalez, die als klein meisje al bij de familie in dienst was getreden als hulp in de huishouding en kindermeisje, wat er in die kist zat: alle papieren over Boy Ecury, die in het Nederlandse verzet zat en op 6 november 1944 door de Duitsers werd gefusilleerd op de Waalsdorper- vlakte in de duinen bij Den Haag."

OPDRACHT

Toen Ted Schouten (na zijn middelbare schoolopleiding aan het Colegio Arubano, zijn studie Nederlands / Engels aan de Antilliaanse Leraren- opleiding en enkele t.v.-cursussen in Utrecht en Hilversum) in dienst trad bij Tele Aruba als 'producer', dacht hij voor zijn eerste eigen project aan een documentatie over zijn oom Boy Ecury.

„Wat ik als kind over Boy hoorde, was nogal verwarrend. Ik had het gevoel dat er iets niet klopte, dat de familie Boy ophemelde. Iedereen kan later wel zeggen dat iemand die stierf in de oorlog in het verzet zat, dacht ik. Grootvader had nooit veel informatie los gelaten over Boy; ik had maar enkele foto's gezien, niet meer. Jaren na de dood van mijn grootvader woonde ik vier jaar bij mijn grootmoeder; met haar heb ik veel over Boy gepraat. Tot aan haar dood hield ze zich veel met hem bezig.

vervolg z.o.z.

LEGITIMATIE BEWIJS

Wordt nog eens in later dagen
Neerlands vlag ten strijd ontplooid,
Stervend zullen wij haar schragen
Maar die vlag verlaten . . . . nooit!

HOUDER VAN DIT BEWIJS WAS GEDURENDE DE DUITSE BEZETTING VAN HET VADERLAND, LID VAN DE SABOTAGE TROEPEN DER L. K.P.

VOOR DE LANDELIJKE KNOKPLOEGEN

Voorzitter. Secretaris.

NAAM: ECURY

VOORN.: SEGUNDO JORGE ADELBERTO

GEB.: 23 April 1922, Aruba

ADRES: Aruba

№ 1325

Im Memoriam.

Toen ik dus de opdracht kreeg een produktie te ontwerpen, was Boy een uitdaging om een vaag gevoel uit mijn jeugd te verifiëren. Als er voldoende visueel materiaal zou zijn, zou ik die uitdaging die ik mezelf stelde, accepteren.

Met een gevoel alsof ik een taboe doorbrak, heb ik de kamferkist geopend. Toen ik al die albums zag, folders, foto's van Boys begrafenis met zoveel militairen erbij — Boy werd met militaire eer begraven — begreep ik dat Boy toch wat betekend moest hebben, en misschien meer dan ik aanvankelijk sceptisch wilde zien.

Mijn grootvader had dertien kinderen, waarvan Boy de middelste was. Met drie broers en zussen studeerde Boy vanaf 1937 in Nederland. Grootvader schreef zijn kinderen regelmatig en afschriften van al zijn brieven en van de brieven van de kinderen naar huis, vond ik alle keurig gerangschikt in de volle kamferkist. Grootvader voedde zijn kinderen die zover weg waren, op per brief; hij was streng, maar ook bezorgd, wat bleek toen hij in 1939 zijn kinderen zelf ging opzoeken.

Toen ik begon te lezen, ging de familie- geschiedenis voor me leven. Boy bleek, hoewel hij niet de oudste was, toch de rol te hebben van centrale figuur voor de kinderen Ecury in Nederland; hij bemoedigde en leverde kritiek.

Maar ook leerde ik uit de vele brieven iets over de positie van de Antillianen in de vooroorlogse Nederlandse gemeenschap. Die waren toen nog een zeldzaamheid, er was geen discriminatie, maar eerder verbazing over het anders zijn: de donkere huid, het gekrulde haar.

Toen ik een passage las waarin grootvader het betreurde dat er tot nu toe niemand was die het leven van Boy geboekstaafd had, stond mijn besluit vast. Ik wilde een t.v.-produktie maken over mijn oom als verzetsman, en vroeg subsidie aan bij de Sticusa, die ik na veel touwtrekken kreeg."

DOCUMENTATIE

In september 1983 was Ted Schouten drie weken in Nederland, waar hij op informatie uit ging bij het Rijksinstituut voor Oorlogs- documentatie; maar zijn eigen verzameling bleek intussen heel wat meer te bevatten dan wat daar voor handen was... Via het Nederlandse Roode Kruis en informatie van de Dienst Identificatie Berging bleek het mogelijk de plaats van het in de duinen gedolven massagraf te localiseren, hij informeerde telefonisch bij het ministerie van Defensie, hij bezocht in de gevangenis van Scheveningen de cel die herinnert aan de gevangen verzetstrijders, hij sprak met de voorzitter van het Comité Oranjehotel van de Stichting 40-45.

Boy Ecury wordt in het *Gedenkboek van het Oranjehotel* uitvoerig vermeld, wat eigenlijk onjuist is, omdat hij daar nooit gevangen heeft gezeten.

Ted Schouten sprak met familieleden en met mensen die Boy hebben meegemaakt. Het resultaat was een enorme hoeveelheid materiaal waaruit de documentaire BOY tot stand kwam, die in mei 1984 door Tele Aruba werd uitgezonden en op 6 november ter gelegenheid van de veertig-jarige herdenking van Boys sterfdag, werd herhaald.

„Intussen was ik in januari 1984 al benaderd door de Nederlandse auteur Miep Diekmann, die me vroeg een boek over Boy te schrijven voor de Arubaanse uitgeverij Charuba. En daarmee kon ik mijn stille belofte die ik mijn grootvader gedaan had,inlossen."

KARAKTER

„Boy komt uit de familie- papieren tevoorschijn als een zelfbewuste, wat koppige figuur, met een sterk rechtvaardigheids- gevoel. Zijn strenge vader accepteerde hij als zodanig, maar verder moest er niemand aan hem komen. Toen frater Sigismund hem op school een keer hardhandig aan zijn oren trok zonder reden, was dat voldoende om Boy resoluut van school te halen en hem op een openbare school te plaatsen.

In Nederland had Boy het aanvankelijk niet gemakkelijk. Het grote Arubaanse gezin leefde in betrekkelijke welstand en het was in Nederland in die tijden een heel stuk minder, financieel gezien. Het eten in het kostgezin was niet al te ruim. Kaas, jam, koek: voor een Antilliaan was het èn het een èn het ander, voor de minder welgestelde Nederlanders was het òf het een òf het ander. En de porties waren klein!

Toen de oorlog uitbrak en er geen geld meer gestuurd kon worden, leden de kinderen Ecury zelfs honger, zodat ze bij een bakker brood moesten gaan stelen. Bovendien had Boy nogal eens moeilijkheden omdat hij snel dacht dat hij beledigd werd; hij had een paar lange tenen!"

VERZET

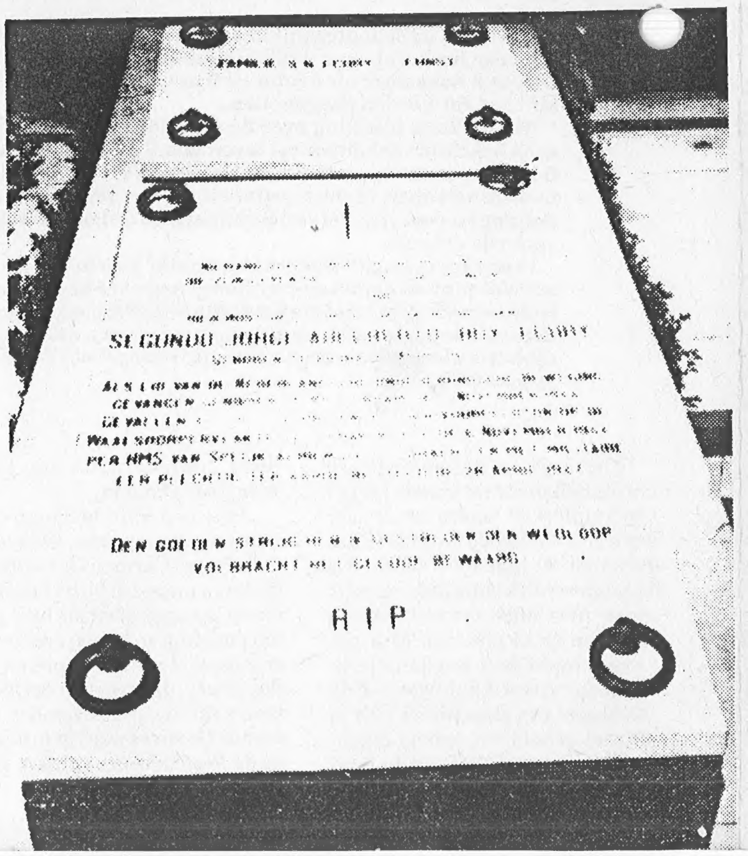
Waarom begaf zo'n Antilliaanse jongen (die het thuis goed had en die door zich wat verdekt op te stellen, de oorlog had kunnen uitzitten, waarna zijn bedje op Aruba gespreid zou zijn) zich in het Nederlandse verzet?

„Het was een combinatie van factoren als een aangeboren rechtvaardigheids- gevoel, zijn opstandige karakter en het zien van onrechtvaardige gebeurtenissen als Jodendeportaties en arbeidsinzet. Daar kwam het persoonlijke feit bij dat zijn beste van Curaçao afkomstige vriend, Louis de Lannoy, op 10 februari 1944 in de gevanenis terecht kwam. Boy zat toen al lang in het verzet, alleen werd zijn houding daardoor nog feller.

En het was ook een neigir[illegible] avontuur. Boy liep altijd gewapend, hoewel hij natuurlijk wist dat op verboden wapenbezit absoluut executie volgde. Boy reed altijd op een motor zonder daarvoor papieren te hebben. Hij hield zijn omgeving zorgvuldig buiten gevaar, maar voor zichzelf was hij onvoorzichtig, en bij Duitse controles zelfs agressief. Dat was zijn vorm van persoonlijk verzet.

Hij werd opgepakt toen hij uit de kerk kwam op zondag 5 november en gewoon langs het Duitse S.D.-hoofdkwartier liep, waar hij herkend werd en verraden. Hij werd toen al lang gezocht.

Hij had voortdurend het idee achtervolgd te worden; daarom ook is hij naar het westen van Nederland gegaan in plaats van rustig in Noord-Brabant te blijven.

Hij leidde een erg zwervend bestaan tot hij zich aansloot bij de Haagse K.P. Of wilde hij een actiever rol dan alleen het doorknippen van draden, het laten ontsporen van treinen en het vervoeren van Engelse piloten naar de Belgische grens!

Na het afgeslagen offensief van de Geallieerden bij Arnhem in 1944 werd de havenstad Rotterdam zeer belangrijk. Daar trok het landelijk K.P.-hoofd Van Bijnen een aantal Knok Ploegen samen, ook de Haagse waartoe Boy hoorde. In Rotterdam ging het toen mis door verraad.

Omdat men wist dat het ging spannen, schreef iedereen een afscheidsbrief, ook Boy (zie kader), en maakte men foto's. Die vielen in handen van een verrader, die later weliswaar geliquideerd werd, maar toen was het te laat.

Omdat familie van deze man nog in leven is, ben ik erg terughoudend geweest met het vermelden van mijn gegevens hieromtrent. Alleen wat door verschillende bronnen, onafhankelijk van elkaar, werd vermeld en overeen kwam, heb ik opgenomen. Alles heb ik dubbel gecontroleerd, het is gemakkelijk om er een sensatieverhaal van te maken, maar ik heb gekozen voor de feiten zelf en zo weinig mogelijk geïnterpreteerd. Ik wilde voorkomen dat men mij zou verwijten mijn eigen oompje op te hemelen.

Historie moet rijpen, voordat je ze kunt oppakken en zo objectief mogelijk weergeven. Omdat ik zelf de oorlog niet meegemaakt heb — ik ben in 1955 geboren — en niet weet wat honger en verzet is, heb ik via gesprekken en het geschreven materiaal voldoende afstand tot het onderwerp kunnen bewaren. Doordat het familie betreft, ben ik er van de andere kant ook weer dicht bij betrokken. Ik heb geprobeerd een evenwicht te vinden."

GEBRUIKT?

"Boy is door zijn in Nederland opvallende uiterlijk van donkere Antillaan gebruikt door de verzets- organisatie voor bepaalde karweitjes. Als hij met een kameraad Engelse piloten naar de grens moest brengen, werd hij er bij een controle altijd direct door de Duitsers uitgepikt, wat de aandacht van de piloten afleidde. En hij had uiteraard prima (vervalste) papieren! Toen ze eens een paar piloten achter op de fiets weg brachten, ging er het verhaal dat het een schande was dat men de piloten liet fietsen. Men zag in Boy de vreemde.

Maar ik geloof niet dat je dat 'gebruikt worden' moet uitleggen in negatieve zin. Ze hebben Boy goed kunnen gebruiken als lokaas en afleidings- manoeuvres.

Boy deed zijn verzetswerk ondanks de waarschuwingen van kennissen en familieleden. Hij drukte dat werk zo uit: 'Ik ben hier alleen, ik heb hier geen ouders, vrouw of kinderen op wie men wraak zou kunnen nemen. Als ik word opgepakt, heeft dat geen gevolgen voor anderen.' Daar had Boy goed over nagedacht; hij ging welbewust te werk."

NIEUWE GEGEVENS

„Of je nu een t.v.-documentaire maakt of een boek schrijft, in beide gevallen heb je een 'goed story' nodig. Maar mensen zijn voor de camera voorzichtig met wat ze zeggen. Ze ervaren het als hun verantwoordelijkheid. Als je iets zwart op wit schrijft, heeft dat sterk het imago van echtheid; je voelt je als auteur verantwoordelijk voor stijl en structuur als media om de communicatie met de lezer tot stand te brengen.

Bij een t.v.-documentaire zijn zoveel personen betrokken; het vergt veel voorbereiding en organisatie. Voor het boek heb ik al mijn documentatie weer opnieuw doorgewerkt, ik heb de relevante citaten gezocht. Ik heb de mensen zoveel mogelijk zelf aan het woord gelaten.

Door de documentaire kwam er veel nieuw materiaal aan het licht. Mensen belden me op naar aanleiding van de uitzending. Ik heb meer gegevens over de verrader C. Bitter kunnen vinden, over de aanslag die Boy met een collega op een S.D.-er heeft gepleegd, over een koerierster van de knokploeg, die door Miep Diekmann geïnterviewd werd, en in het algemeen over de laatste weken van Boy en de steeds toenemende activiteiten van zijn ploeg die in een catastrofe eindigden door het verraad.

De documentaire heeft bij mensen op Aruba een bewustwordings- proces aan de gang gebracht. Zoiets van: je rijdt zo vaak langs de L.G. Smith Boulevard, maar wie was die eigenlijk, van wie je daar een standbeeld ziet staan? Ze maakte de mensen bewust van de rol van het verzet, zo'n veertig jaar geleden!

Door bemoeienissen van Jos van der Schoot en François Citroën is op 20 juni 1984 het 'verzetsherdenkings- kruis' posthuum aan Boy toegekend. Het kruis en de daarbij behorende oorkonde zijn in mijn bezit.

Maar ik heb een boek willen schrijven over het leven van Boy Ecury, niet over wat er na zijn dood is gebeurd. Dat krijgt in mijn boek alleen aandacht in de 'inleiding' en 'nadere informatie' achterin. Er is in die oorlog natuurlijk zoveel gebeurd, maar ik heb Boy in het centrum van die gebeurtenissen geplaatst. Je moet durven kiezen om een boek leesbaar te maken. Dat heb ik geprobeerd."

ANTILLIAAN

„De ondertitel van mijn boek luidt: een Antilliaanse jongen in het Nederlandse verzet. Hij voelde zich Antilliaan en hij is van belang voor de Antilliaanse geschiedenis, omdat we in hem kunnen zien wat een Antilliaan gedaan heeft.

Boy was trots op zijn geboorte-eiland Aruba, maar hij schreef ook aan Johnny Mauricio, die met vrienden van plan was een 'Colonia Korsow na Holanda' op te richten, waar Boy evenwel niets voor voelde: "...wij, enige Curaçaoënaars alhier...; wij Curaçaoënaars die later naar Curaçao terug gaan..." Hij slootzich gewoon aan bij het toenmalige spraakgebruik, zonder zich op de eerste plaats Arubaan te voelen. Dat is nu misschien een beetje tegendraads, maar daar kan ik niets aan doen. Op het monument aan het Waaigat wordt ook Boy Ecury vermeld,

vervolg z.o.z

„Als deze brief aankomt, denk ik dat het afgelopen zal zijn met mij. Het zal May en Pappa erg veel verdriet doen, maar ik hoop dat ze begrip zullen hebben voor wat ik te schrijven heb en ook, dat zij het op prijs kunnen stellen. Niet iedereen heeft de mogelijkheid dit te doen en ik beschouw het als een eer voor mezelf, maar in de eerste plaats voor mijn geliefd Aruba (dat Nederlands is) en voor mijn geliefde vader en moeder.(...)

Werk zoals ik nog nooit gedaan heb en God mag weten of ik het ooit nog zal kunnen doen, Maar... ontzettend mooi werk.

Werk waar ik van houd, niet om het werk zelf, maar omdat het werk is, dat gedaan moet worden. Als iedereen zegt: 'Laat dat maar aan anderen over', dan doet niemand ooit iets.

Ik beschouw dit werk dus ook als een plicht."

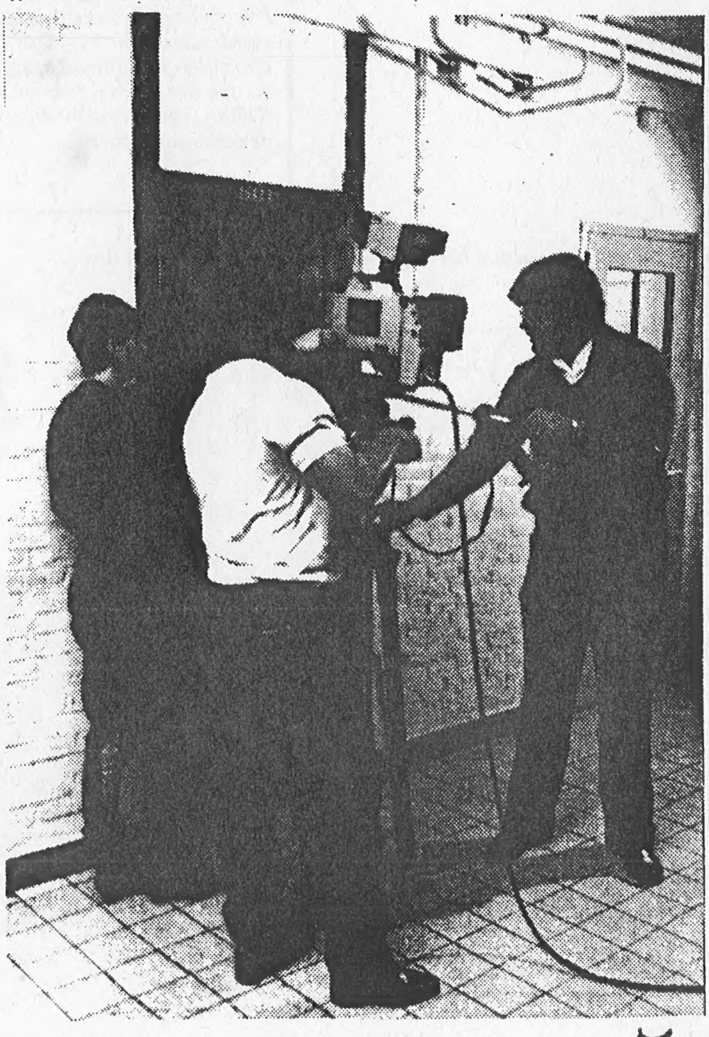
...(Uit de 'afscheidsbrief' van Boy aan zijn familie thuis)...

„... ik zie hem toch terug als een beeld van een generatie, die toen optrad — waar ze dan ook vandaan kwamen — die het er niet bij liet zitten...

... zó zie ik hem terug... en zó zie ik... dat zijn leven, zo kort het geduurd heeft... een afgemaakt stuk werk was..."

...Tonnie Brantenaar die tegelijk met Boy gearresteerd werd, maar als enige van de vier niet geëxecuteerd, over zijn verzetsvriend...

... Ted Schouten (r) bezig met opnames in het Oranjehotel te Scheveningen ...

vervolg Boy

AMIGOE 30/10-'85

en dat is terecht! Boy heeft zijn plaats in de Antilliaanse geschiedenis. Ik doe er niet aan mee om bepaalde partij-politieke ideeën of eilandelijke strevingen, die nú leven, te plaatsen in díe ti d, dat zou historische falsificatie zijn."

Ted Schouten praat met overtuiging en zelfs haast vervoering over Boy en wat hij allemaal aan de weet is gekomen. Stapels foto's tonen aan dat hij iedere stap die hij van Boy heeft kunnen achterhalen, ook in beeld heeft vastgelegd: personen met wie Boy omging, huizen waar hij woonde, zijn school, gebouwen, straten...

Elk plekje waar Boy ooit geweest is, heeft Ted nagelopen en gefotografeerd tot een indrukwekkende eigen documentatie. Je zou denken aan een familietrek, als je dit vergelijkt met de kamferkist van grootvader Dundun.

Maar door de t.v.-documentaire en het boek BOY kunnen wij nu meeleven. Boy is niet alleen iemand van zijn familie, maar zo wordt hij van ons allemaal.

Ted Schouten slaagde er indertijd in zijn documentaire over het leven en streven Boy op overtuigende en ontroerende wijze op mij over te brengen. Diezelfde ontroering onderging ik opnieuw toen ik het nu uitgekomen boek las, omdat het getuigt van dezelfde 'bedwongen emotie', waarmee Schouten zijn woord- en beeldmateriaal heeft vorm gegeven. ●

WIM RUTGERS

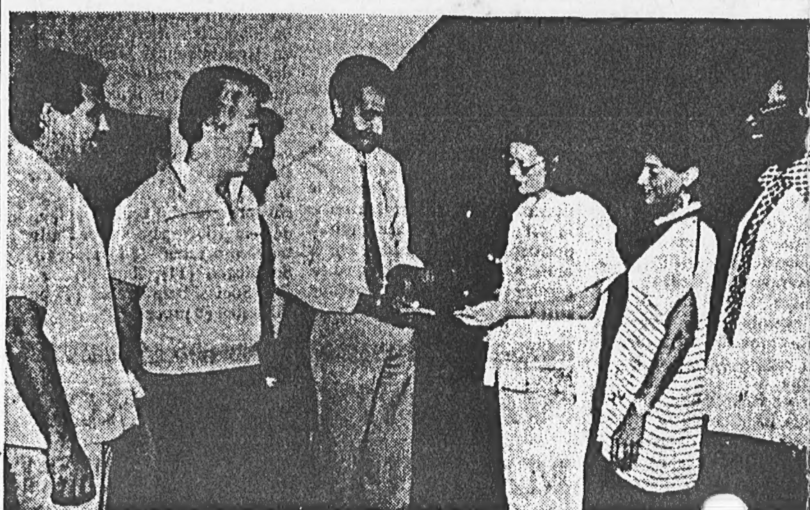

WILLEMSTAD — De Stichting Monumentenzorg heeft een rij huizen aan de IJzerstraat te Otrabanda aangekocht. Het betreft een rijtje karakteristieke pandjes, waarvan het grootste huis op nummer 68, het eerste hospitaal op Curaçao is geweest. De restauratie kan pas plaatsvinden als het kapitale pand aan het Molenplein te Otrabanda is afgerond. Op de foto het moment van het tekenen der koopacte vlnr: mr P.L. de Haseth, secretaris Monumentenzorg, mr ing E. Voges, voorzitter monumentenzorg, mr A. van der Pluym, notaris en L. Rahan, vertegenwoordiger van de verkopende partij.

... Ted Schouten aan het werk voor de documentaire over Boy ...

BEURS- EN NIEUWSBERICHTEN Dinsdag 29 oktober 19

ORANJESTAD - Met zeer veel sukses vertegenwoordigden de dansgroep Teatro di Danza Arubano onder leiding van Diana Antonette en Típiko Caribe onder leiding van Richard Clemencia Aruba tijdens het recente "International Expressions Festival" in New York. Dit festival bestaat uit folkloristische presentaties door een groot aantal landen. Aruba kreeg een uitnodiging via de Caribbean Tourism Association en het eilandelijke toeristenbureau in New York, terwijl de reis gemaakt kon worden, dankzij de medewerking van American Airlines. Dit was ook de reden dat gedeputeerde Grace Bareño manager Oslin Toppemnerg van AA op Aruba dezer dagen een plaquette aanbood in aanwezigheid van Leo Tromp van het Instituut voor Cultuur, dr. Rori Arends van het Toeristenbureau, Diana Antonette van de dansgroep en Richard Clemencia van Tipico Caribe. Volgens de New York Times waren de vertegenwoordigingen van Aruba en New Orleans de beste en dat wil heel wat zeggen met landen als Haiti, Cuba, Brazilie, Afrika enz. Leo Tromp en Sasha Mansur van het toeristenbureau in New York werden gedurende een half uur door één van de belangrijkste latijnse radiostations in die stad geinterviewd. Aan het festival werd ook deelgenomen door beroemdheden als Willie Colon en zijn orkest, de Road March King van dit jaar in Trinidad, Charlie Palmieri, Mongo Santa Maria enz.